

Nu het publiek meer en meer belangstelling gaat toonen in de vraagstukken der phthiseotherapie, is het de taak van hen, die zich meer speciaal daarmede bezighouden, de publieke opinie in de goede richting te leiden d. w. z. slechts op zekere wijze algemeen erkende waarheden en begrippen te verkondigen en te waarschuwen voor eenzijdigheid, zoowel als voor groote woorden.

Het is niet zoo erg, dat de Heer HAENTJENS zijn meening, al wijkt deze af van die van andere personen, of al is die soms nog zoo vreemd, verkondigt, maar wel is het bedenkelijk als hij, door publicatie in populaire geschriften of couranten, allerlei onbewezen en onjuiste voorstellingen brengt voor een incompetent jury: de publieke opinie. Want behalve, dat op deze wijze een gevaarlijk diletantisme gekweekt wordt, het geschreven woord, vooral als het met veel beslistheid verkondigd wordt, heeft voor velen groote aantrekkingskracht en zeer velen zijn er, die denken, dat wat gedrukt is, ook waar is, te meer als de schrijver een wetenschappelijken titel voert.

Indien de Heer HAENTJENS op deze wijze doorgaat met het publiek voor te lichten, zou er kans bestaan, dat hij bij collega's het vermoeden opwekt, dat hij, waar het wetenschappelijk werk betreft, sneller schrijft dan denkt.

Wellicht zal de Heer HAENTJENS met VOLTAIRE zeggen: „C'est le privilège „du vrai génie, et surtout du génie qui ouvre une carrière, de faire impunément de grandes fautes”, maar er is toch iets meer noodig om génialiteit te bewijzen, . . . dan fouten te maken!

Der Redactie mijn vriendelijken dank voor de verleende plaatsruimte.

Davos-Platz, 14 Jan. 1902.

H. J. A. VAN VOORVELD.

ABNORMALE BEWEEGLIJKHEID DER VOETBEENDEREN.

Aan Dr. J. BRAND, arts te Doesburg.

Waarde collega!

Zeer aangenaam werd ik verrast door uwe bevestiging van onze opvatting omtrent de abnormale beweeglijkheid der voetbeenderen. Veroorloof mij de volgende opmerkingen.

Indien Gij zelf *niet* aan platvoeten lijdt, ware het juister geweest het woord „platvoetzooltje” te vervangen door „steunplaat”. Bij uwe poliklinische patiënten wezen de klachten niet op een voetaandoening. Platvoeten waren niet aanwezig, immers gij schrijft, dat „in de literatuur hieromtrent niets te vinden is”; uw bedoeling kan, dunkt mij, niet anders zijn, dan dat over de abnormale beweeglijkheid der voetbeenderen niets te vinden is, omdat dit een geheel nieuw begrip is in de orthopaedie. Het woord „platvoetzooltje” is dus hier zeker onjuist.

Dat dit begrip nieuw is, bewijzen wel de 10 brieven van instemming, die ik van verschillende collega's ontving; één er van noemt mijn opstel met het oog op de langdurige en intensieve klachten zijner vrouw, *die duidelijk holle voeten* heeft, een openbaring.

Uit de bewoording uwer stelling volgt, dat de krampen in de laterale kuitspieren door platvoeten gevolgd worden, terwijl toch bij jaren lang bestaande krampen dikwijls uitgesproken holle voeten aanwezig zijn.

Voor de verklaring dezer krampen verwijs ik U naar mijn opstel, waarin ik getracht heb de plaatselijke en de verwijderde pijnen, de vermoeidheid en de spierkrampen en ook de oedemen te verklaren. De pijnen, die door de zooltjes verdwijnen, hebben soms een echt neuralgisch karakter. In dit *Tijdschrift*, Deel I, 1901, n°. 25 schrijft VAN DER WEYDE in een referaat over *Meralgia paraesthetica, een symptoom van platvoet*: „volgens PAL is platvoet dik- „wijls de oorzaak der meralgie. Althans in zes gevallen, waarvan één uit- „voerig wordt beschreven, mocht het hem gelukken genezing te verkrijgen „door het bekende middel tegen platvoet, het plaatsen van een zooltje in „den schoen”.

Dat de nachtelijke kuitkrampen door lederen platvoetzooltjes slechts verminderden, slechts tijdelijk wegbleven en niet geheel verdwenen, zal veroorzaakt zijn, hetzij door het niet-zuiver-passen, hetzij door het doorzakken van het leder. Zonder twijfel zal bij een proef met goed passende stalen zooltjes het succes volkomen zijn.

U dankende voor de mededeeling uwer interessante waarnemingen.

collegialiter

M. JAGERINK.

Rotterdam, 7 Jan. 1902.

Aan J. GERARD MILO, arts te 's-Gravenhage.

Waarde collega!

Het komt mij voor, dat gij U zóóveel moeite gegeven hebt om de klachten der lijdens uit mijn oorspronkelijk stuk in 11 groepen te rangschikken en dat deze telling U zóó heeft beziggehouden, dat gij den inhoud vergeten hadt, toen gij uw ingezonden stuk schreef. Immers gij beweert, dat er uit mijn stuk een miskenning spreekt van de aetiologie; iets verder zegt gij zeer beslist: „Er bestaat toch heden ten dage geen twijfel of de statische ge- „acquireerde platvoet heeft zijn ontstaan te danken aan de wanverhouding, „die bestaat tusschen het voetgewelf en de belasting die er op inwerkt” en herhaaldelijk geef ik dezelfde oorzaak op voor de beweeglijke voetbeenderen; hoewel ik deze meening met voorbeelden staafde o. a. bij zwangeren en bij pleegzusters vraagt gij toch nog „hoe ontstaat die al te groote be- „weeglijkheid”.

Ook op uw vraag, „waaruit de al te groote beweeglijkheid blijkt”, vindt gij zóó herhaaldelijk in mijn opstel een antwoord, dat ik U daarheen kan verwijzen.

Of mijn therapie causaal is? Neen zeker niet; evenmin als gij door uw systematische spieroefeningen of door uw massage, hef ik de oorzaak der aandoening — de met betrekking tot de sterkte van het voetgewelf te groote of te langdurige belasting — op.

De therapie is, zooals gij terecht zegt, symptomatisch, palliatief. Niemand, die mijn opstel leest, zal daaraan twifelen: de aanhef, elke bladzijde, het résumé spreken duidelijk genoeg; zelfs in de laatste vier woorden vindt gij nog: „opheffing der klachten”. Opzettelijk spreek ik in mijn opstel alleen van opheffing der klachten en nergens van genezing der beweeglijke voetbeenderen, omdat de genezing niet objectief is te constateeren. Van genezing